

Rapportage landelijke belangenbehartiging

september 2018

Voor u ligt de rapportage landelijke belangenbehartiging van KBO-PCOB over september 2018.

Algemeen

Prinsjesdag

KBO-PCOB heeft op Prinsjesdag snel een reactie gegeven op de plannen van het kabinet. “Ondanks de beloofde verbetering van de koopkracht, maakt KBO-PCOB zich zorgen over de financiën van veel senioren. De zorgpremie stijgt, de zorgtoeslag stijgt niet mee. De huurtoeslag daalt, prijzen voor energie en dagelijkse boodschappen stijgen en pensioenindexatie blijft uit. We vragen ons sterk af of de fiscale maatregelen van het kabinet daar tegenop gaan wegen. Juist de senioren die financieel kwetsbaar zijn lijken nu extra te worden getroffen. Bovendien is er nog steeds geen zekerheid over de pensioenen en het pensioenstelsel.”

Deze reactie werd gekoppeld aan inhoudelijke reacties op de website per speerpunt, waardoor leden snel op de hoogte waren van de belangrijkste ontwikkelingen. De reactie van KBO-PCOB op Prinsjesdag werd overgenomen door de websites van De Telegraaf en Plusonline. Daags na Prinsjesdag is de reactie van directeur Manon Vanderkaa op de Miljoenennota meegenomen in de beschouwing door De Telegraaf. Manon Vanderkaa werd ook geïnterviewd door Groot Nieuws Radio in de berichtgeving over Prinsjesdag.

In aanloop naar de begrotingsbehandelingen in de Tweede Kamer heeft KBO-PCOB suggesties voor feitelijke vragen gedaan aan woordvoerders van meerdere partijen.

Koopkracht

Koopkrachtbelevingsonderzoek: veel senioren financieel kwetsbaar

Diverse media besteedden aandacht aan het koopkrachtbelevingsonderzoek van KBO-PCOB. Uit ons onderzoek bleek dat veel senioren financieel kwetsbaar zijn. Zo heeft meer dan 3 van de 10 senioren geen eigen vermogen of spaargeld. Zij komen sneller in de problemen bij een onverwachte tegenvaller.

Dagblad De Limburger opende met een nieuwsartikel en bracht ook een interview met een financieel kwetsbare senior die aan ons onderzoek heeft deelgenomen. Er was een radio-interview door L1 met Manon Vanderkaa. Hallo Nederland (tv, Omroep MAX) maakte een portret van één van de senioren met weinig koopkracht en interviewde Manon Vanderkaa over het onderzoek en over de oproep van KBO-PCOB in aanloop naar Prinsjesdag. En ook de sites en sociale media van KASSA besteedden aandacht aan onze oproep aan de politiek om de koopkracht te verbeteren van de financieel kwetsbaarste senioren.

Onderzoek Regioplan: huur- of zorgtoeslag blijft vaak liggen

Ruim 230.000 senioren-huishoudens missen mogelijk huur- of zorgtoeslag. Dit blijkt uit onderzoek in opdracht van vijf organisaties voor senioren en gepensioneerden. KBO-PCOB, KNVG, NVOG, FASv en NOOM willen dat de overheid burgers actiever gaat wijzen op toelagmogelijkheden en aan meer gebruiksvriendelijkheid van het toelagenstelsel gaat werken.

Lang niet alle senioren die recht hebben op huur- of zorgtoeslag, vragen deze ook daadwerkelijk aan. Eén op de zes 55+-huishoudens mist mogelijk huurtoeslag. Eén op de tien 55+-huishoudens laat wellicht zorgtoeslag liggen. Dit blijkt uit bestudering van de CBS-cijfers door Regioplan in opdracht van o.a. KBO-PCOB.

Het onderzoek leidde tot bijzondere aandacht. Kamerleden Van Rooijen & Van Brenk (50PLUS), Van Weyenberg & Raemakers (D66) en Ladders & Hermans (VVD) hebben allen Kamervragen gesteld naar aanleiding van de onderzoeksresultaten. Staatssecretaris Snel wordt gevraagd of hij de signalen herkent en onderkent dat er burgers zijn die geen gebruik maken van toeslagen hoewel zij er wel recht op hebben. De bewindspersoon wordt gevraagd werk te maken van de redenen van het niet-gebruik van toeslagen.

Het nieuws n.a.v. het onderzoek naar de onderbenutting van zorg- en huurtoeslag door ouderen vond zijn weg naar veel media. O.a. NOS-tv, Radio 1 en Radio 5, het Algemeen Dagblad en veel regionale dagbladen besteedden aandacht aan ons onderzoek.

Ouderenwerkloosheid

Verschillende media, waaronder De Telegraaf en NRC Next, besteedden aandacht aan de visie van KBO-PCOB op ouderenwerkloosheid. Manon Vanderkaa reageerde op de stelling 'nodig een vijftigplusser uit bij elke vacature'. Onze reactie: "Het zou niet nodig moeten zijn, zo'n verplichting om een senior als 'excuustruus 50+' uit te nodigen bij elke vacature, maar mogelijk zijn werkzoekende senioren er op korte termijn wel mee geholpen." Uit ons eigen Meldpunt Ouderenwerkloosheid kwam in december 2017 naar voren dat een derde van de oudere werkzoekenden helemaal nooit op gesprek wordt uitgenodigd. Een gemiddeld aantal sollicitaties van 187 (met uitschieters naar 5000) leidde bij de respondenten tot nog geen handjevol kansen op persoonlijke kennismaking. Mocht het verplicht gaan worden een senior uit te nodigen bij elke vacature, dan zal dit voor werkzoekenden op dit moment best wat kunnen opleveren.

Maar we moeten verder kijken. KBO-PCOB heeft naar voren gebracht dat Nederland een samenspel van maatregelen nodig heeft om ouderen aan het werk te krijgen en te houden: scholing, bewustwording en maatwerk bij het begeleiden vanuit werkloosheid. Dan kunnen senioren een nog krachtigere bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van onze economie.

Ook andere media, waaronder NRC Next maakten eind augustus, melding van onze activiteiten ten aanzien van ouderenwerkloosheid.

Zorg, wonen en welzijn

Debat over huuraangelegenheden

De Tweede Kamer debatteerde woensdag 26 september met minister Kaja Ollongren van Binnenlandse Zaken over huren. Daarin kwamen onder meer het zogenoemde scheefwonen en de huurtoeslag aan de orde. KBO-PCOB had inbreng in het debat over deze twee onderwerpen die voor veel ouderen met een huurhuis erg van belang zijn. De coalitiepartijen gaven aan dat zij de huren van zogenoemde scheefwoners nog verder willen opschroeven. In een interview op Radio 5 gaf directeur Manon Vanderkaa aan dat senioren vaak helemaal geen alternatief hebben om naartoe te verhuizen: de woningmarkt is overspannen, het aanbod geschikte woningen is zeer beperkt en niet zelden erg duur. Voor hen is een huurverhoging niets meer dan een forse lastenverzwaring in tijden waarin de kosten van wonen toch al flink oplopen. Tijdens het debat bleek dat de plannen van de coalitiepartijen op veel punten nog onduidelijk zijn. KBO-PCOB zal de verdere uitwerking intensief volgen.

Grieprik

Er moet een grote campagne komen om mensen die in de zorg werken te overtuigen van het belang van een jaarlijkse grieprik. Dat schreef KBO-PCOB in het AD van zaterdag

22 september. Al eerder voerde KBO-PCOB overleg met het ministerie van VWS om de vaccinatiegraad onder zorgverleners te agenderen. Dat is van belang omdat zij het griepvaccin kunnen overbrengen aan hun patiënten, ook als zij zelf niet ziek zijn. De vaccinatiegraad onder zorgverleners is nu nog erg laag.

Met name onder senioren van 65 tot 80 jaar eiste de afgelopen griepepidemie zijn tol. In deze leeftijdscategorie lag het aantal sterfgevallen ten gevolge van griep 12 procent hoger dan de winter daarvoor (RIVM/Nivel maart 2018). Naar aanleiding hiervan neemt het ministerie van VWS op aandringen van KBO-PCOB diverse maatregelen. Eén daarvan is het stimuleren van de grieprik onder zorgverleners.

KBO-PCOB blij met uitspraak over traplift

Gemeenten mogen niet zomaar een Wmo-aanvraag afwijzen omdat ze van mensen verwachten dat zij van tevoren al rekening houden met hun eigen toekomstige hulpvraag. KBO-PCOB beschouwt de uitspraak die de Centrale Raad van Beroep (CRvB) hier onlangs over deed als een mijlpaal in de uitvoering van de Wmo en een belangrijke overwinning voor ouderen die langer zelfstandig thuis willen blijven wonen.

Programma Langer Thuis

Ook in september zijn er weer verschillende bijeenkomsten geweest om te komen tot de uitvoering van het programma Langer Thuis, één van de pijlers van het Pact voor de Ouderenzorg. Minister Hugo de Jonge van VWS heeft eerder de hoofdlijnen van het plan gepresenteerd. Nu moet dat worden omgezet in een concreet plan van aanpak. KBO-PCOB is onderdeel van het kernteam dat hieraan werkt en bewaakt dat het plan wordt opgezet vanuit het perspectief van senioren zelf en rekening houdt met de grote diversiteit onder senioren.

Preventieakkoord

In september zijn opnieuw besprekingen gevoerd voor het preventieakkoord. Mede namens KBO-Brabant en NOOM nemen we deel aan de onderhandelingen over het thema 'problematisch alcoholgebruik'. De besprekingen zijn in het laatste stadium beland. Staatssecretaris Paul Blokhuis verwacht het akkoord in november te kunnen presenteren.

Zingeving

Eenzaamheid

In de troonrede sprak de Koning uit dat meer dan de helft van de 75-plussers eenzaam is. Voor eenzaamheid bestaan geen gemakkelijke oplossingen, maar KBO-PCOB is blij met de aandacht die minister Hugo de Jonge van VWS besteedt aan eenzaamheid van ouderen en volgt nauwgezet zijn plannen.

Op 26 september waren enkele ouderenadviseurs van KBO-PCOB aanwezig bij het 'Eenzaamheidsdiner' dat de minister gaf om zijn plan 'Eén tegen eenzaamheid' te lanceren. De boodschap van KBO-PCOB was 'zet in op verbinding' en ondersteun vrijwilligers zodat zij lokaal het verschil kunnen maken. Tijdens 'de week van de eenzaamheid' heeft KBO-PCOB aandacht gevraagd voor de vele goede voorbeelden van afdelingen die mensen met elkaar verbinden en zodoende eenzaamheid bestrijden. Het ministerie van VWS is onder de indruk van al deze voorbeelden en verwijst er naar op de eigen website.

Geestelijke verzorging

De aankomende jaren komt 25 miljoen ten goede aan versterking en betere bereikbaarheid van geestelijke verzorging in de eerste lijn, dat wil zeggen buiten de muren van instellingen maar in de omgeving van mensen thuis. Dat is een belangrijke stap voorwaarts. Met ons manifest 'Waardig ouder worden' hebben we aandacht gevraagd voor het belang van geestelijke verzorging. Daarna hebben we voor politieke vertegenwoordigers werkbezoeken

georganiseerd. Zo was er op 7 september voor Tweede Kamerleden een werkbezoek aan gezondheidscentrum Levinas, waar geestelijk verzorgers deel uitmaken van het team zorgverleners. Zo'n werkbezoek is bijzonder nuttig, want het is voor politieke vertegenwoordigers noodzakelijk om zich een beeld te vormen van de praktijk en wat geestelijke verzorging eigenlijk is en bewerkstelligt.

Nu komt er dan geld beschikbaar om geestelijke verzorging voor mensen thuis invulling te geven. KBO-PCOB heeft meegedacht over de beste manier om dit geld te besteden. Ook heeft KBO-PCOB steeds de rol van vrijwilligers benadrukt, die toegerust kunnen worden voor het gesprek over levensvragen. KBO-PCOB is betrokken bij de stuurgroep die de voortgang monitort.

Medische ethiek

In de Tweede Kamer is op 6 september tijdens het Verzameloverleg Medische ethiek gesproken over onder andere euthanasie en voltooid leven van ouderen. KBO-PCOB heeft aan de commissie gevraagd om tijdens dit debat drie zaken ter sprake te brengen:

- Het opnieuw beschouwen van de aanbevelingen uit het rapport 'Voltooid leven' van de commissie-Schnabel;
- Het stimuleren van de verschillende elementen van ons manifest 'Waardig ouder worden' – dat zich deels richt op het voorkomen van voltooid leven;
- Bevorderen van goede voorlichting over levenseindebeslissingen en levenseindezorg.

Digitalisering

Debat over betalingsdiensten

De veranderingen in het betalingsverkeer voor consumenten worden door KBO-PCOB kritisch gevolgd. Veilig bankieren, de omgang met privégegevens en digitalisering zijn hierin belangrijke onderwerpen, net als de aandacht voor mensen die niet online bankieren. In een recent Kamerdebat heeft KBO-PCOB nogmaals aandacht gevraagd voor het zorgvuldig omgaan met privégegevens.

De minister wil zich inzetten voor onze wens voor een overzicht, een dashboard waarop je online altijd de actuele stand van zaken kunt zien. Dat hij daarbij ook oog heeft voor de groep die niet online bankiert en daarvoor een oplossing zoekt, juichen wij van harte toe. Samen met Consumentenbond, NVOG en NOOM blijft KBO-PCOB de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden.